

Vaikams ir jū tēvams arba globējams

Teisēs
Pareigos
Parama

Vaikams

Ar žinai, kad turi tokias teises:

- * Mokytis.
- * Išsėtis, turėti laisvalaikį, žaisti.
- * Gyventi sveikai, gauti gydymą, jei sergi.
- * Saugoti savo asmeninį gyvenimą ir asmeninius daiktus.
- * Išsakyti nuomonę visais su tavimi susijusiais klausimais.
- * Išsaugoti savo vardą, pavardę, kalbą, kultūrą, religiją.
- * Gyventi kartu su tėvais, jei negyveni kartu – bendrauti.
- * Būti apsaugotas nuo alkoholio, tabako ir narkotikų.
- * Niekas negali prieš tave smurtauti ar tavęs skriausti.
- * Jei turi negalią, turi teisę į ypatingą priežiūrą ir mokymą.

Už šių teisių užtikrinimą atsakingi tėvai ir globėjai, o jei jie negali, tuomet valstybės institucijos!

Ar žinai, kad turi tokias pareigas:

- * Gerbti tėvus ir kitus šeimos narius, tausoti namus ir daiktus.
- * Laikytis taisyklių ir susitarimų namuose, mokykloje ar kitur.
- * Padėti tėvams ar seneliams atlikti namų ruošos darbus.
- * Saugoti savo sveikatą, rūpintis švara.
- * Lankyti mokyklą, stropiai mokytis.
- * Gerbti mokytojus ir kitus suaugusius ar vaikus, nepažeisti jų teisių.
- * Tausoti kultūros, istorijos vertybes, gamtą, kitų žmonių daiktus.
- * Nesmurtauti ir nesityčioti iš kitų vaikų ar suaugusių žmonių.

Už pareigų nesilaikymą vaikus galima drausminti ir leisti patirti neigiamas pasekmes, bet negalima naudoti fizinį bausmių ar kito smurto!

Kur ieškoti pagalbos, jeigu sunku?

„Vaikų linija“	Kasdien nuo 11 iki 23 val.	116 111
„Pagalbos vaikams linija“	Darbo dienomis nuo 11 iki 19 val.	
„Jaunimo linija“	Bet kuriuo paros metu	8 800 28888

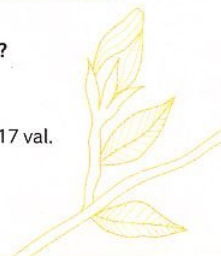
Kur ieškoti pagalbos, jei prieš tave smurtauja ar naudoja fizines bausmes?

Pasakyk suaugusiems, kuriais tvirtai pasitiki

Kreipkis į Lietuvos policiją bet kuriuo paros metu **112**

Kreipkis į Valstybės vaiko teisių apsaugos tarnybą darbo dienomis nuo 8 iki 17 val.

Kontaktus rasi www.vaikoteises.lt

Tėvams ar globėjams

Tėvai turi pirmumo teisę prieš kitus asmenis auginti ir auklėti savo vaikus.

Ar žinote, kad tėvai ar globėjai turi tokias teises ir pareigas:

- rūpintis vaiko auklėjimu, tinkamai jį prižiūrėti, materialiai išlaikyti ir sudaryti sąlygas augti, vystytis, tobulėti.
- Užtikrinti saugią, vaiko vystymuisi tinkamą aplinką, rūpintis vaiko sveikata, fiziniu, protiniu, emociniu, dvasiniu ir doroviniu vystymusi, pažintinių ir socialinių gebėjimų ugdymu, mokyti vaiką nesmurtinio elgesio, suteikti informaciją, kaip apsisaugoti nuo smurto ar kitų jo teisių pažeidimų.
- Sudaryti sąlygas vaikui iki 16 metų mokytis, parinkti dorinio ugdymo (tikybos ar etikos) programą savo vaikui iki 14 metų.
- Suteikti informaciją apie vaiko teises ir pagrindines laisves, pareigas ir atsakomybę.
- Rūpintis vaiko pareigos ir atsakomybės ugdymu, vaiko parengimu savarankiškam gyvenimui šeimoje ir visuomenėje.
- Atstovauti savo vaikui be atskiro įgaliojimo ir gauti informaciją, susijusią su juo, dalyvauti ir būti išklaustytiems dėl sprendimų, susijusių su juo, išskyrus atvejus, kai tai apribota įstatymu.
- Siekti visus klausimus dėl vaiko išspręsti bendru sutarimu, kai neišeina – pasinaudoti savivaldybės teikiama pagalba.
- Priimant bet kokią su vaiku susijusį sprendimą vadovautis tuo, kas geriausia vaikui, išklausti vaiko nuomonę ir į ją atsižvelgti, jeigu tai neprieštaruja vaiko interesams.
- Pasirūpinti, kad vaikas iki 6 metų, taip pat vaikas su negalia, atsižvelgiant į jo specialiuosius poreikius ir brandą, be objektyvios būtinybės neliktų be vyresnių kaip 14 metų asmenų priežiūros.
 - Palikimu be priežiūros nelaikomas trumpalaikis (iki 15 minučių trukmės) vaiko iki 6 metų palikimas saugioje aplinkoje su 7-13 metų nepilnamečiais, kurie pagal savo brandą yra pajėgūs pasirūpinti mažesniu už save.

Kur ieškoti pagalbos, jeigu sunku?

„Tėvų linija“	Darbo dienomis: nuo 11 iki 13 val. nuo 17 iki 21 val.	8 800 90012
Vietos savivaldybė gali suteikti paslaugas, kurių reikia šeimai	Darbo dienomis nuo 8 iki 17 val.	Kontaktus galite rasti kiekvienos savivaldybės interneto puslapyje

Ką dar svarbu žinoti?

Fizinės bausmės ir smurtas prieš vaikus yra neleistini.

Kas laikoma smurtu prieš vaiką:

- **KAI TAI DAROMA TYČIA:** veikiant ar neveikiant, tiesiogiai ar netiesiogiai, tyčia daromas poveikis vaikui.
- **ĮVAIRIAIS BŪDAIS:** šis poveikis gali būti fizinis, psichologinis ar seksualinis.
- **SUKELIA PASEKMIŲ:** poveikis reiškia smurtą, jeigu dėl to vaikas miršta, sutrinkdama jo sveikata, normali raida, jam sukeliamas skausmas ar pavojus gyvybei, sveikatai, normaliai raidai, pažeminama vaiko garbė, orumas.
- **NEPRIEŽIŪRA:** smurtu prieš vaiką taip pat laikoma vaiko nepriežiūra.
- **TAČIAU:** smurtu nelaikomi veiksmai, kai prieš vaiką panaudojama fizinė jėga ir sukeliamas fizinis ar psichinis skausmas, bet šiais veiksmais siekiama išvengti didesnio pavojaus vaiko fiziniam ar psichiniam saugumui, sveikatai ar gyvybei ir apsaugoti vaiko negalima kitomis priemonėmis.

Smurtas gali būti 4 rūšių. Ar atpažįstate?

1. **Fizinis smurtas** – tyčinis fizinis veiksmas ar veiksmai prieš vaiką, taip pat fizinė bausmė.
2. **Psichologinis smurtas** – tyčinis sistemingas vaiko teisės į identišumą pažeidinėjimas, vaiko žeminimas, patyčios, gąsdinimas, vaiko normaliai raidai būtinos veiklos trikdymas, asocialaus elgesio skatinimas.
Psichologiniu smurtu nelaikomas tinkamas ir pagrįstas vaiko žinių ir gebėjimų vertinimas bei kiti vaiko normalios raidos vystymuisi įvertinti skirti veiksmai.
3. **Seksualinis smurtas** – tyčiniai nusikaltimai, tokie kaip išžaginimas, seksualinis prievartavimas, privertimas lytiškai santykiauti, lytinės aistros tenkinimas, seksualinis priekabiavimas, jaunesnio nei 16 metų asmens viliojimas, tvirkinimas, vaiko įtraukimas į prostituciją, pornografiją, seksualinę vergovę ir kitos vaiko seksualinio išnaudojimo formos.
4. **Nepriežiūra** – nuolatinis vaikui būtinų fizinių, emocinių ir socialinių poreikių netenkinimas ar aplaidus tenkinimas. Skurdas nelaikomas nepriežiūra.

Vaiko norai ≠ vaiko poreikiai

Ar tenkinti vaiko norus, tėvai ar globėjai sprendžia savarankiškai.
Vaiko poreikiai turi būti užtikrinami.

Kas yra vaiko norai:

- „Noriu naujo telefono“
- „Nenoriu padėti tvarkytis“
- „Noriu žaisti prie kompiuterio“ ir t.t.

Kas yra vaiko poreikiai:

- Turėti tinkamas sąlygas mokytis
- Turėti tinkamas sąlygas pailsėti
- Jaustis saugiai, gyventi be baimės ir t.t.

Kaip veikia **vaiko teisių apsauga**?

Nuo 2020 m. sausio 1 d.

